

IGRE U MOM SRCU

O Krleži uz premijeru Glembaykora

Piše: Vedran Benić

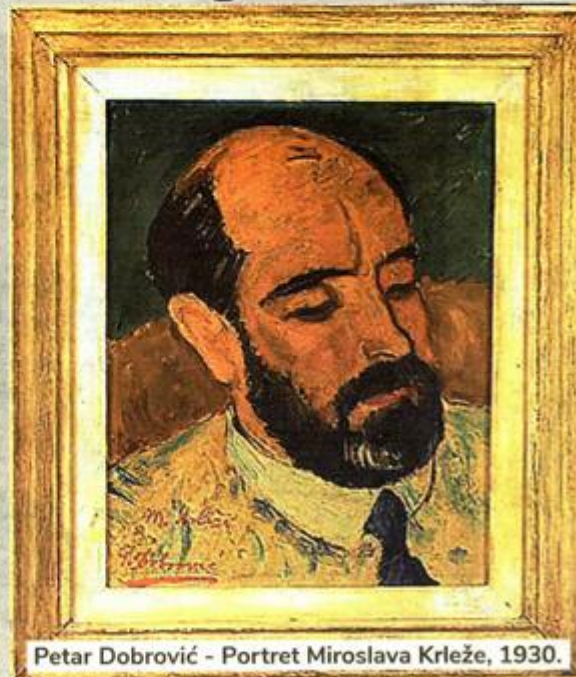
„U Dubrovniku igraju 'Areteja', uskoro će premijera Parove postavbe 'Kristofora Kolumba'. To će biti poseban spektakl, jer se drama igra na prvoj lađi. Dobro bi bilo da odete to pogledati.

- Ne znam, imam mnogo posla, a Dubrovnik ljeti ne volim.“

Ovako je novinar i publicist Enes Čengić opisao svoj razgovor s Krležom 31.07.1973. u prvoj od ukupno četiri knjige naslovljene „S Krležom iz dana u dan“ (1985.). Kada se Krleži tada nije dalo doći u ljetni Dubrovnik, vjerujem da bi mu još teže bilo danas. A nije baš da ga nije zanimala izvedba njegova „Kristofora Kolumba“ na Igrama, jer je 28.09.1973. zamjerio Čengiću što nije otišao u Dubrovnik gledati predstavu: „Kakav ste Vi moj predstavnik i izdavač kad ne gledate spektakl na morskoj pučini?“

Za Krležu se općenito smatra da mu Dubrovnik nije baš bio pri srcu. Velikim dijelom i zbog njegova teksta „Brašančevo u Dubrovniku“ (1948.), u kojem je oporim riječima opisao procesiju uz blagdan Tijelova u Gradu. Spočitnuo je „mestijer od sette bandiere“, napisao da „za Republike nijedna knjiga štampana nije bila“, ispisao i sljedeće rečenice: „Baret, crevlje, bječve, klobuci, kapelini, ta ogromna rpa daveru šupljih tikava u djetelima londonskijem i velatama u mletcima uzatkanijem, uscvrkutala se kao vrapčje jato puno južnjačkog glasnog kikota, u mješavini invidie, malignitate, vilane ignorance ovih tristih i malicioznih Raguzēja...“ Koliko god se odupirali njegovoj slici Grada na Korosante, koliko god se ne slagali s Krležinom ocjenom raguzejstva, ne možete, a da ne priznate – napisao je to istinski majstor, meštar riječi bez premca.

Nakon „Areteja“ i „Ko-

Petar Dobrović - Portret Miroslava Krleže, 1930.

lumba“, Krleža se na Igre vratio „Glembajevima“ u režiji Zlatka Svibena, koji je 2013. gostujuću predstavu osječkog HNK „Unterstadt“ savršeno uklopio u prostor Umjetničke škole i zaslužio nagradu „Orlando“. Njegovi „Glembajevi“ jednako su razigrali prostor Umjetničke galerije, u predstavi koja ne igra na prvu, kao, uostalom, ni Krleža. No, kada se nakon predstave u kasnim noćnim satima dokopate kreveta, ujutro pri buđenju naći ćete se da razmišljate o njoj. Pa i o njenim ovovremenim konotacijama. U sceni obiteljske panike koja nastupi nakon smrti staroga Ignjata Glembaya jer iznos „pasive“ koju je ostavio raste iz trenu u tren, ne možete izbjeći asocijaciju na Antu Ramljaka i njegove procjene o visini „Agrokorova“ duga koji su Gazda i njegova La famiglia ostavili svom narodu.

Što bi na sve to rekao Krleža, teško je procijeniti. Za uglazbljivanje njegovih riječi već je na primjeru „Areteja“ 1973. Čengiću rekao da „baš ne vjeruje mnogo u to“. I pored brojnih verzija, ustrajavao je da mu je najbolja prva predstava „Glembajevih“ iz 1929., a „Bela svakako, barem meni, najbolja barunica Castelli“. I Krleža je, ipak,

bio samo čovjek.

O Dubrovniku, ostavio je Krleža i pjesmu „Dubrovačka kulisa“ (1931.), koju zaključuje proročanskim stihom: „Predstava za strance: uz svirku frule i crnačkog saksofona“. Pjesmu je posvetio prijatelju slikaru Petru Dobroviću koji je često slikao dubrovačke vedute, a brat mu je Nikola bio onaj arhitekt Dobrović koji je u Dubrovnik donio modernu arhitekturu, među njima u Vilu Rusalku (1938.) u mom neposrednom susjedstvu. Petar je 1930. naslikao tri piščeva portreta, od kojih se jedan može vidjeti u Krležinoj radnoj sobi u zgradi na Gvozdu 23, o kojoj brigu vodi Muzej grada Zagreba. U petoj strofi „Dubrovačke kulise“ Krleža zbori:

„Jutarnja je slika Grada znojna, sušičava febra prosjaka gladnih podno gradskih mira.

Čitav grad je stara svirala što svira za škudu stranca, tudinskoga srebra.“

Pa, ako pomislite da danas ipak nema „prosijaka gladnih“, sjetite se likova postarijih sugrađana kako čačkaju po kontejnerima ili nose sakete pune plastičnih boca. A nisu u životu ljenčarili, nego odradili svoj radni vijek...